

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT

JAARGANG 44 / 22 FEBRUARI 2024 Nr 19

Het leven van deze twee Oekraïense studenten nam precies twee jaar geleden een drastische wending na de Russische inval

“Ik lig niet meer wakker van problemen die vroeger heel belangrijk leken.”

p. 4-5

Mohamed Kassem was neurochirurg toen hij Syrië in 2012 ontvluchtte, maar eenmaal in Nederland kon hij niet door in zijn vak. Onlangs promoveerde hij aan de UM.

“Ik wil me inzetten voor het land dat mij en mijn gezin veiligheid bracht.”

p. 6-7

Jan-Tjitte Meindersma nieuw lid college van bestuur

Jan-Tjitte Meindersma, geboren en getogen in Limburg, wordt de nieuwe vicevoorzitter van het college van bestuur. Dat maakte de UM vlak voor het ter perse gaan van *Observant* bekend. Hij wordt de opvolger van Nick Bos die in juli formeel stopt na ruim tien jaar. Afgestudeerd als arts aan de Universiteit Maastricht koos Jan-Tjitte Meindersma niet voor de zorg, maar voor het

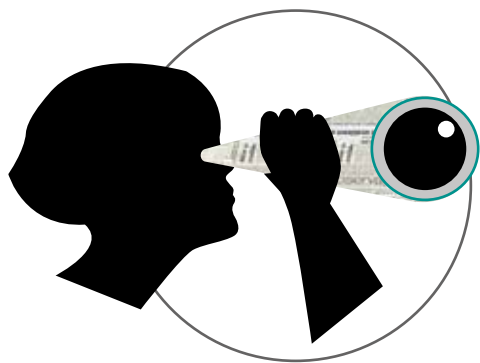
bedrijfsleven, vooral management- en bestuursfuncties “gericht op bedrijfsvoeringstransformatievraagstukken”, meldt de UM in een persbericht. Hij werkte onder meer als Chief Transformation Officer bij winkelketen C&A, als Director Restructuring voor zakelijk dienstverlener Alvarez & Marsal en als Financial Director bij Air France KLM.

p. 3

Lagere basisbeurs

“Ik weet niet goed wat ik moet doen. Nog meer werken, of mijn spaargeld aanspreken?”

Riki Janssen

redactioneel

Twee jaar na de zwarte dag

“Vraagje.” Dat stond als onderwerp in de mail. De strekking: mocht *Observant* aandacht besteden aan de grootschalige invasie van Oekraïne door Rusland, op zaterdag 24 februari twee jaar geleden, dan konden we misschien iets met zijn foto's van de *'Memory Wall of the Fallen Defenders of Ukraine in Russian-Ukrainian War'* die hij vorige maand maakte.

Het antwoord aan Sjoerd Stoffels, onderwijstechnoloog (IT'er) bij de faculteit Arts and Social Sciences die een jaar geleden in *Observant* vertelde over zijn bezoek aan Kyiv om zijn zwager te begraven die was gesneuveld aan het front: ja, daar besteden we zeker aandacht aan. Redacteur DV interviewde twee Oekraïense studenten die - ze kenden elkaar niet - in het begin van de invasie het land ontvluchtten en bij toeval in Maastricht terechtkwamen. Hun studentenleven werd bruut afgebroken. “Toen ik naar bed ging was het een doodnormale woensdagavond,

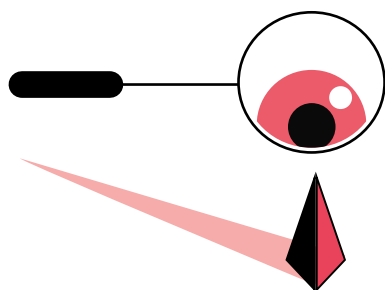
toen ik om 4 uur 's nachts wakker werd hoorde ik vlakbij de bommen neerkomen”, vertelt Teona Ochihava. “We zaten met een elektrische kachel in de schuilkelder van de burens. Als de honden begonnen te blaffen, wist je: er komt een straaljager met bommen aan. De dood kwam steeds dichterbij”, staat nog helder op het netvlies van Maksym Tovstolis.

Hun veerkracht en strijdbaarheid blijken groot: Ochihava bereidt zich nu met een premaster voor op de master Forensics, Criminology and Law. Een baan bij het Internationale Strafhof in Den Haag lijkt haar wel wat. Helemaal als Poetin en de zijnen daar terecht staan. Landgenoot Tovstolis koos voor de bachelor Computer Science en denkt dat de vaardigheden die hij nu opdoet straks in Oekraïne zeker van pas kunnen komen.

Wat betreft de foto's die Stoffels afgelopen maand in Kyiv maakte: een ervan staat op pagina 5. Met een korte toe-

lichting van hemzelf: “De sfeer is nu grimmiger dan toen ik er in juli was en er weinig aan de hand leek. Er zijn veel meer aanvallen, het luchtalarm gaat een paar keer per dag. De inwoners zijn weer dagelijks langere tijden van gas, electriciteit en water afgesloten. Maar wat vooral opvalt is de vrees dat de internationale steun wegvalt na twee jaar oorlog. Dat is een knak voor het moreel, merkte ik.” Europa mag niet verzaken; dat is wat je tussen de regels door hoort bij deze mensen die zo nauw bij de oorlog betrokken zijn.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie.

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek. Met bijdragen van: Cleo Freriks en Lotte van de Loo

Slimme kinderen

Er is weer een nieuw antwoord op de aloude vraag: ligt het aan de opvoeding of aan de genen? De Amsterdamse hoogleraar Erik Plug zag bij kinderen die verwekt zijn via ivf - en dus met behulp van de eicel óf zaadcel van een donor - dat ze beter presteren op school als ze een hoogopgeleide niet-biologische moeder hebben. En dat kan dus niet door erfelijke eigenschappen komen. Overigens was er geen verband met het opleidingsniveau van een niet-biologische vader.

Opvallend: bij geadopteerde kinderen is die invloed niet zichtbaar. Wellicht komt dat doordat adoptiekinderen vaak pas later in het gezin komen, schrijft het Hoger Onderwijs Persbureau. Plug zegt op de website van de Universiteit van Amsterdam dat “het zelfs kan zijn dat de prenatale ervaring in de baarmoeder belangrijk is voor de ontwikkeling van het kind.” Ivf-kinderen worden immers door de niet-biologische moeder gedragen gedurende de zwangerschap.

Even een cappu mdm, hdp!

Kladiladi! Wie nu denkt dat de kat over het toetsenbord heeft gelopen, is vast geen student meer. Dit is een typisch voorbeeld van de studententaal van nu, aldus de Nijmeegse Ande Cremers. Voor haar bachelorscriptie keek de student Nederlandse Taal en Cultuur naar afkortingen die studenten gebruiken.

Voor de niet-ingewijden: kladiladi betekent ‘klap die laptop dicht’. En de kop boven dit stukje? Dat vertaalt zich naar ‘even een cappuccino met de meiden, heerlie-de-peerlie’, oftewel: fijn, even een koffie drinken met mijn vriendinnen. Naast al die afkortingen, laten studenten ook vaker woorden eindigen met ‘-ie’. “Gezellig wordt gezellie, spannend wordt spannie”, vertelt Cremers aan het Nijmeegse universiteitsblad *Vox*. Waarom gebruiken studenten zulke taal? Volgens Cremers steken ze de draak met een bepaald typetje. “Ze stellen zich iemand voor met een haarclip, blond haar en een broek met wijde pijpen. Een Marie Claire, noemen ze die. Een pretentieuze persoon met rijke ouders, die vaak in de Randstad woont.”

Spam-spervuur

“Hallo viezerik.” Met dit bericht in de mailbox werd een groot aantal UM-medewerkers en studenten twee weken geleden op dinsdagochtend verwelkomd. Ondanks het ‘spamlablel’ konden velen de verleiding toch niet weerstaan om even te spieken. En blijkbaar maakte dat indruk: binnen twee uur ontving de ICTS-servicedesk tweehonderd meldingen. De afzender smeed met allerlei beschuldigingen en dreigde zogenaamde opnames online te plaatsen die “je leven binnen één seconde zullen verwoesten.” Maar dat zou voorkomen kunnen worden door een bedrag van 1450 euro in bitcoin over te maken, zo klonk het.

Tot nu toe heeft de anonieme mailverstuurer echter geen succes, laat Jacques Beursgens, directeur van het ICT-servicecentrum, desgevraagd weten. “We konden in de cryptobeurs kijken, daar zit nog niks in.” Helemaal voorkomen dat een medewerker iets overmaakt is lastig. “Dat kan alleen bij een link waar je doorklikt naar een andere website, die kunnen we dan blokkeren. Nu stond er alleen een rekeningnummer. Daarom moeten mensen dit blijven melden.”

Vanaf nu geen spammail meer? “Nee, helaas is het aan de orde van de dag en moeilijk tegen te houden.” De gouden tip blijft toch: “Als het al als spam gelabeld staat, blijf er dan gewoon vanaf. Gebruik je gezond verstand.” Voor dat laatste had de anonieme afzender (onbedoeld) al een aanmoediging in de afsluiting van de mail: “Veel geluk, mijn perverse vriend.”

Een rooskleurige evaluatie, maar ook gemor onder medewerkers

Eén jaar UMPloyee: “fantastisch”, “rommelig”

De interne communicatie is verbeterd, informatie is beter vindbaar en de community spirit is versterkt. Dat zijn de resultaten van een jaar UMPloyee, aldus een evaluatie van het nieuwe medewerkersintranet, uitgevoerd door Marketing en Communicatie. Onder medewerkers klinkt echter ook kritiek: nieuwsberichten verdrinken in de overweldigende hoeveelheid meldingen.

UMployee ging in november 2022 ‘live’. Sindsdien belanden interne mededelingen en nieuws niet meer in de mailbox, maar moeten medewerkers actief naar het intranet navigeren. Dat was broodnodig, blijkt uit de evaluatie die tijdens de jongste commissievergadering ‘strategie’ van de universiteitsraad besproken werd. Van de ‘oude’ nieuwsberichten per mail zou slechts minder dan 2 procent geopend worden. De berichten op UMPloyee werden afgelopen jaar daarentegen gemiddeld door een kwart van de ruim vijfduizend medewerkers gelezen. Desgevraagd verduidelijkt het M&C-team overigens dat deze cijfers gebaseerd zijn op het aantal ‘clicks’, niet op het aantal individuele lezers (een medewerker die een bericht meerdere keren

aanklikt kan het beeld dus vertekenen). Er zijn grote verschillen: op een update over reiskostenvergoeding en de CAO werd ruim vijfduizend keer geklikt, terwijl een bericht over de Bachelor’s Student Prizes minder dan honderd mensen kon verleiden tot een muisklik. Onder medewerkers klonk afgelopen tijd desondanks veel gemor. Met name over de grote hoeveelheid berichten, waardoor belangrijke informatie niet meer opvalt (ironisch genoeg ook de reden om af te stappen van de nieuwsbrieven: die zou men over het hoofd zien in een overvolle mailbox). “Kunnen we niet terug naar de ‘vertrouwde’ nieuwsbrieven via mail?”, vroeg een wetenschappelijk personeelslid zich afgelopen najaar af tijdens een raadsvergadering van de faculteit Arts and Social Sciences (FASoS). “Iedereen om me heen klaagt over UMPloyee. Mensen missen veel vaker evenementen, simpelweg omdat ze de aankondiging niet hebben gezien.” In de universiteitsraad klonken vergelijkbare geluiden. En in de raad van de rechtenfaculteit, toen ter sprake kwam dat er voor studentencommunicatie misschien een vergelijkbaar intranet zou worden ontwikkeld, liet een wp-lid zich ontvallen: “Alsjeblift niet, alles

beter dan UMPloyee.”

In een eigen “mini, niet-representatieve enquête onder medewerkers” door U-raadslid Collin Prumpeler (ondersteunend personeel) klinken ook wisselende geluiden, zo vertelde hij in de laatste commissievergadering. De reacties variëren van “fantastisch” tot “rommelig” en “te veel non-informatie”. Ook de zoekfunctie moet het ontgelden: “Een iets andere term en je vindt niks meer.”

De overweldigende hoeveelheid meldingen wordt ook erkend in de evaluatie, met de mededeling dat dit “aangepakt zal worden”. Dat gaat dit voorjaar gebeuren, laat het M&C weten. Er wordt daarbij ook geprobeerd om “het sentiment” dat UMPloyee wordt opgedrongen aan medewerkers te verminderen.

Een positief puntje lijken de social groups die afgelopen najaar ingevoerd zijn. Sindsdien nam het aantal berichten en likes toe, bijvoorbeeld in groepen waarin medewerkers hun honden en katten tonen aan andere liefhebbers. Het aantal “actieve gebruikers” – mensen die “niet alleen lezen, maar ook een actie ondernemen” – steeg.

Dennis Vaendel

Basisbeurs daalt flink vanaf september

“Alles is juist heel duur geworden, het slaat nergens op”

Illustratie: Shutterstock

Uitwonende studenten krijgen vanaf september een lagere basisbeurs, zo heeft de Tweede Kamer vorige week besloten. Hun maandelijkse uitkering daalt naar 302 euro per maand. Dat is 164 euro minder dan ze nu krijgen. Hoe kijken studenten in Maastricht tegen het nieuws aan?

“Ik weet niet goed wat ik moet doen. Nog meer werken, of mijn spaargeld aanspreken? Ik let al op mijn uitgaven. Ik vind het oneerlijk om te korten op een beurs waar studenten van afhankelijk zijn.” Alexa Rutherford, eerstejaarsstudent European Law School, is bezorgd en teleurgesteld over het nieuws. De Zweeds-Canadese wil goed presteren tijdens haar studie, maar tegelijkertijd moet ze minstens 32 uur per maand werken om in aanmerking te komen voor Nederlandse studiefinanciering. “Ik spreek geen Nederlands en de enige baan die ik vond was serveerster. Mijn diensten eindigen nooit voor 2 uur ‘s nachts, ik slaap die nachten niet veel.

Dit heeft een grote invloed op mijn cijfers. Het is moeilijk om me de volgende ochtend te concentreren.” En ze voorziet dat dit alleen maar erger wordt als ze meer moet werken.

In het huidige studiejaar verwelkomden studenten de terugkeer van de basisbeurs na een onderbreking van acht jaar. Voor uitwonende studenten was er nog meer goed nieuws: een tijdelijke verhoging van 164 euro per maand om hen te helpen de sterk gestegen inflatie het hoofd te bieden. Maar de stemming in de Tweede Kamer maakte een einde aan die verhoging. De Nederlandse Aukje Brolsma en Thijmen Janssen, beiden eerstejaars aan het University College Maastricht, vinden het verlagen van de basisbeurs niet terecht. “Alles is juist heel duur geworden, het slaat gewoon nergens op. Hoe moet ik dat grote bedrag elke maand compenseren?”, vraagt Brolsma zich af. Janssen, die nu nog bij zijn ouders woont in de buurt van Roermond, is van plan om binnenkort naar Maastricht te verhuizen. “Ik werk nu al elk weekend

een dag in een cafetaria en de studielast op UCM is best zwaar. Ik heb nauwelijks tijd voor mijn vrienden. Binnenkort moet ik huur betalen. Nu de basisbeurs daalt, betekent dat hogere kosten. Ik ben bang dat ik nog meer zal moeten werken.”

Jaidy de Caluwé, masterstudent forensica, criminologie en strafrecht, is klaar met haar studie als de hoogte van de beurs wordt aangepast. Toch is ze erg ontevreden over het studiefinancieringsstelsel. Omdat ze de afgelopen jaren geen basisbeurs kreeg, heeft De Caluwé een studieschuld opgebouwd van bijna 15 duizend euro. “Nu krijg ik de basisbeurs, voor de laatste paar maanden van mijn studie. Moet ik daar dankbaar voor zijn? En ik werk er ook nog bij, maar ik kan nog steeds nauwelijks rondkomen.” Een vriendin die erbij staat vult aan: “Onlangs moest ze een reis met ons missen omdat ze het niet kon betalen.”

Simon Wirtz/HOP

Laat studenten denken

“

Wat willen we onze studenten bijbrengen? Een hele hoop, is het gratuite antwoord. ‘Vooruit, met de billen bloot nu, Jansen, hoor ik u denken, ‘wat dan?’ Grondige kennis natuurlijk. Tot zover de veilige repliek. Maar dan zijn we er nog niet. Het volstaat voor academische studenten niet om zich te beperken tot het vergaren van feitenkennis, hoe nuttig ook. Dat brengt mij tot een zekere David Foster Wallace. In zijn essay *This is Water* waarschuwt hij studenten voor blinde zekerheid. Wat je in je studententijd vooral zou moeten leren, is denken, aldus Wallace. Zo is het. Het vermogen om kritisch te reflecteren, is van eminent belang. Groepsdenken doorbreken. Bewust willen worden van je eigen bekrompen denkraam om dat vervolgens te verlaten. (Ja, dat geldt ook voor docenten en columnisten.) Leren om de verleiding jezelf als middelpunt te beschouwen, te onderdrukken. Dat betekent ook dat studenten intellectuele twijfel moeten durven toelaten. In het verlengde daarvan: het streven van studenten behoort te zijn om zich te ontwikkelen. Was het immers niet Thomas More (inderdaad, die van *Utopia*) die al fijntjes het probleem signaleerde dat, vrij vertaald, velen geschoold zijn maar slechts weinigen zich hebben ontwikkeld? Vragen stellen, zelfkritiek. Denken dus. Mooi meegenomen is dat zo’n grondhouding het vermogen tot compassie en medeleven versterkt. Een winnituatie, in lelijk managementjargon. Het is geen geheim dat onze wereld aan het polariseren is. Aan bubbels, waterscheidingen en – soms letterlijk – hoog opgetrokken muren geen gebrek. Denken, durven denken, is een geschikt instrument om uit die bubbels te breken, die scheidingswanden omver te beuken. Dat verlangt nogal wat van studenten. Leren denken is minder eenvoudig dan informatie opzuigen. Hier ligt ook een schone taak – archaisch voor het populaire ‘uitdaging’ – voor de medewerkers van de universiteit om de studenten te prikkelen, hen daartoe uit te nodigen. Kortom, ze aan het twijfelen te brengen. Aan het denken te zetten. We verlangen dus ook wat van degenen die doceren. Zelf lanceer ik graag de drietrapsraket: 1) hoe zit het, 2) waarom zit het zo, 3) kan het anders? Studenten ervaren de tweede en derde vraag niet als de meest eenvoudige; gelukkig vaak wel als de meest (in)spannende. Ik ben hoopvol gestemd.

”

Sander Jansen, universitair hoofddocent aan de rechtenfaculteit

serie studenten over hun toekomstplannen

“De oorlog heeft me geleerd hoe oneindig waardevol het leven is”

Maksym Tovstolis Foto: Ellen Oosterhof

Een baan als aanklager in Kyiv, dat moest het worden voor Teona Ochihava, die net haar rechtenbachelor had afgerond in de Oekraïense hoofdstad. En Maksym Tovstolis zou nog ruim drie jaar zoet zijn met zijn opleiding *Computer Engineering* aan de polytechnische universiteit van Chernihiv, waar hij net mee gestart was. Maar met de Russische invasie van Oekraïne, deze week precies twee jaar geleden, nam hun leven en daarmee hun toekomst onverwachts een drastische wending.

“Toen ik naar bed ging was het een doodnormale woensdagavond, toen ik om 4 uur 's nachts wakker werd hoorde ik vlakbij de bommen neerkomen”, herinnert de nu 23-jarige Ochihava zich de nacht van de Russische inval. Vanaf het balkon van haar ouderlijk huis aan de rand van Kyiv kon ze alles zien. “De lichtflitsen, de mensen die in paniek over straat renden. Het kwam totaal onverwacht. Ik was in shock. Gelukkig hielpen mijn ouders me om rustig te blijven. Zij hadden ervaring met een situatie als deze: begin jaren '90 zijn ze zelf na heftige bombardementen uit Georgië gevlucht.” Uiteindelijk bleven de drie nog een maand

in hun huis, voordat ze per auto naar Polen vluchtten. “We wilden eerst niet vertrekken, hadden nog de hoop dat de oorlog snel voorbij zou zijn. Zeker voor mijn ouders was het heel zwaar om – na er dertig jaar gewoond te hebben – voor een tweede keer uit een land te moeten vluchten.” Ook in Chernihiv, 150 kilometer ten noorden van Kyiv, was de keuze om te vertrekken niet makkelijk, vertelt de nu 19-jarige Tovstolis. “Mijn vader dacht dat de NAVO snel te hulp zou schieten, maar ik was zelf minder optimistisch. De geschiedenis toont dat oorlogen vaak veel langer duren dan een paar weken.” Toch bleef ook Tovstolis nog bijna een maand

in de stad, die in de tussentijd grotendeels omsingeld was door Russische troepen. “Met bommen verwoestten ze geleidelijk de stad en zijn infrastructuur. Er kwam geen water en gas meer uit de leidingen, terwijl het buiten soms min 20 graden was. We zaten met een elektrische kachel in de schuilkelder van de burens. Als de honden begonnen te blaffen, wist je: er komt een straaljager met bommen aan. De dood kwam steeds dichterbij.” Vluchten was niet vanzelfsprekend. “De Russen schoten op alle voertuigen die de stad verlieten, ook die van burgers. Uiteindelijk zijn we met mensen die de omgeving goed kenden per auto via modderpaadjes en landweggetjes gevlucht. We hebben veel geluk gehad dat we de hoofdstad levend bereikt hebben.” Vanuit Kyiv reisde Tovstolis per trein naar Polen. Omdat hij nog geen 18 was mocht hij het land verlaten.

“Komt goed”

Na een kort verblijf in Polen kwamen zowel Ochihava als Tovstolis in het hun onbekende Maastricht terecht. “We kregen de kans om naar Nederland te komen en dachten ‘Waarom niet?’”, zegt Ochihava. “Het is een liberaal en vrij land, waarin iedereen gelijke kansen heeft. En dat ervaar ik nu, na twee jaar, nog steeds zo. Ik voel me hier veilig. Alleen die taal...”, klinkt het lachend. “Ik wil graag Nederlands leren, het is simpelweg respectloos om dat niet te doen. Ook al is het niet makkelijk.” Gevolgd door een zinnetje Nederlands: “Maar het komt goed.”

Bovendien herbergde Maastricht nog een verrassing voor Ochihava: een universiteit, uitgerekend met een rechtenfaculteit. “Op een zonnige dag liep ik door de stad en zag ik opeens het bordje van de faculteit. ‘Net wat ik nodig heb’, dacht ik. In Oekraïne wilde ik graag nog een master doen in mijn vakgebied, en dat bleek hier ook te kunnen.” Maar wederom vormde taal een obstakel: haar Engels bleek niet goed genoeg. Een jaar lang spijkerde ze zelfstandig haar taalvaardigheid bij. Tegelijkertijd werkte ze bij McDonalds. “Eerst dacht ik: wat doe ik hier in godsnaam. Maar werk is werk. En ik had veel *internationals* als collega: een goede manier om mijn Engels te verbeteren.”

Na acht pogingen haalde ze afgelopen augustus de taaltoets die nodig was voor inschrijving aan de UM. “Een enorme opluchting.” Sindsdien volgt ze een premaster, komend collegejaar hoopt ze te beginnen aan de master Forensics, Criminology and Law. “Het is lastig, mede dankzij de taal en een gebrek aan achtergrondkennis. Waar andere studenten twee uur over iets doen, doe ik er vijf uur over. Maar ik ben heel gemotiveerd. En dankbaar voor de goede begeleiding en het feit dat de UM ons korting geeft op het collegegeld (Oekraïense studenten betalen hetzelfde tarief als Nederlandse studenten in plaats van het vele hogere

instellingstarief voor niet-EU-burgers, red.). Anders had ik dit nu niet kunnen doen.”

Gevecht om Europa

Ook Tovstolis studeert sinds dit collegejaar aan de UM: de bachelor Computer Science aan de Faculty of Science and Engineering (FSE). “Redelijk vergelijkbaar met mijn studie in Oekraïne. Die ben ik hier in Nederland nog anderhalf jaar online blijven volgen. Maar dat is toch anders. Ik wilde graag weer ‘echt’ studeren.” Daar heeft hij tot nu toe nog geen spijt van. “Ik heb veel nieuwe vrienden gemaakt.” Praat hij met hen ook over de situatie in Oekraïne? “Mijn studiegenoten weten wel dat er een oorlog is, maar meestal niet wat er zich precies afspeelt in mijn land. In het nieuws hoor je vaak alleen statistieken met de aantallen doden, maar niet het leed dat erachter schuilgaat. Bovendien merk ik dat sommige Nederlanders zich niet echt lijken te realiseren dat dit een gevecht om Europa is. Het zou goed zijn als er meer bewustzijn was. Zouden mensen dan bijvoorbeeld nog steeds op dezelfde partijen stemmen?”

Genieten van een wolk

Hoe zien Ochihava en Tovstolis hun eigen toekomst voor zich? Geen idee, klinkt het. Beiden maken sinds de Russische inval geen toekomstplannen meer, want alles kan toch in een oogwenk veranderen. Verder dan het afmaken van de studie hebben ze nog niet gedacht. Willen ze wel weer terug naar Oekra-

ïne? “Dat is een lastige vraag”, zegt Ochihava. “Van de ene kant wil ik graag terug, maar ik begin het hier ook leuk te vinden. Ik woon hier nu al twee jaar, je integreert steeds beter.” Bovendien wil ze na haar master graag aan de slag gaan in de criminologie. En laat het Internationaal Strafhof zich nu net in Nederland bevinden. “Dat zou een geweldige plek zijn om te werken. Meewerken in een zaak rondom de Russische inval van Oekraïne? Heel graag!” Ook Tovstolis wil voorlopig nog in Nederland blijven. “Deze oorlog zal niet snel afgelopen zijn. Als ik op afstand, vanuit Nederland, mijn land kan helpen met de skills die ik tijdens mijn opleiding heb geleerd, dat zou ik dat later best willen doen. Maar voor nu wil ik gewoon een standaard leven leiden, zonder dat ik hoef te vrezen voor dood en terreur.” De belangrijkste les die hij heeft geleerd door de oorlog: “Hoe oneindig waardevol het leven is. Dat heeft me echt veranderd als persoon. Ik lig niet meer wakker van problemen die vroeger heel belangrijk leken, zoals een slecht punt voor een toets. Maar ik waardeer wel de kleine dingen in het leven veel meer. Hoe de wolken eruitzien, hoe eten smaakt: daar kan ik nu echt van genieten.”

Dennis Vaendel

In deze tweewekelijkse serie worden studenten geïnterviewd over hun toekomstplannen; hun verwachtingen, dilemma's en angsten

Twee jaar na de grootschalige Russische inval Oekraïeners vrezen dat internationale steun wegvalt

Memory wall in Kyiv Foto: Sjoerd Stoffels

In januari 2023 was Sjoerd Stoffels, onderwijstechnoloog (IT'er) bij de faculteit Arts and Social Sciences, in Kyiv om zijn Oekraïense zwager te begraven die was gesneuveld aan het front. Afgelopen zomer was hij er weer. Net als vorige maand toen hij foto's maakte van de 'Memory Wall of the Fallen Defenders of Ukraine in Russian-Ukrainian War' in de hoofdstad. “De sfeer is nu grimmiger dan in juli toen er weinig aan de hand leek. Er zijn veel meer aanvallen, het luchtalarm gaat een paar keer per dag. De inwoners zijn weer dagelijks langere tijden van gas, elektriciteit en water afgesloten. Maar wat vooral opvalt is de vrees dat de internationale steun wegvalt na twee jaar oorlog. Dat is een knak voor het moreel, merkte ik. Mijn familie maakt er het beste van, maar de wond die het verlies van mijn zwager heeft veroorzaakt, zal nooit helen. De eerste week van januari was er een raketinslag dicht bij het appartement van mijn schoonouders. Dat was weer een flinke mentale slag voor hen.”

Vorig jaar startte samen Stoffels met een vriendin in Duitsland een crowdfun-

dingactie voor het vaderland van zijn partner Iryna die 6.500 euro opleverde. “Het is besteed aan sterke powerbanks zodat mensen bijvoorbeeld hun telefoon en laptop kunnen opladen als de stroom uitvalt, en aan ‘trench candles’, grote kaarsen, waar soldaten zichzelf en hun eten in de loopgraven aan kunnen opwarmen.” Zijn plan om Maastrichtse juristen te betrekken bij de bewijsvoering voor de doelbewuste Russische aanvallen op ziekenhuizen, een project van Oekraïense en internationale NGOs, is in Maastricht goed gevallen. “De rechtenfaculteit ziet er brood in. Het lag vorig jaar een tijdje stil aan de Oekraïense kant vanwege positiewisselingen, maar de nieuwe coördinator daar heeft tijdens mijn laatste bezoek kenbaar gemaakt graag juridische hulp uit Maastricht te willen. Na mijn terugkeer heb ik de faculteit hiervan op de hoogte gebracht en hopelijk kunnen we alsnog aan de slag. Zelf zal ik dan blijven meedraaien als een soort oliemannetje tussen Oekraïne en Maastricht.”

Riki Janssen

Teona Ochihava Foto: Ellen Oosterhof

“ALS DOKTER HELP JE EEN PAAR PATIËNTEN PER DAG, ALS ONDERZOEKER KAN DE HELE WERELD PROFITEREN VAN JE BEVINDINGEN”

“Het was mooi geweest als ik de kans had gekregen om mijn vak uit te oefenen. Zet me onder supervisie, kijk wat ik kan en beoordeel dan of ik voldoe of niet. Maar dat kon niet. Ik vind het een verspilling van geld en van talent.”

Mohamed Kassem was neurochirurg toen hij Syrië in 2012 ontvluchtte, maar eenmaal in Nederland kon hij niet door in zijn vak. Nu is hij postdoc-onderzoeker bij CARIM.

Tekst: Riki Janssen

Foto: archief CARIM

Hij is nu tien jaar in ons land en onderzoek is zijn nieuwe passie, verklaart Mohamed Kassem opgewekt in het Nederlands. Net als onderwijs. Afgelopen december promoveerde hij op 45-jarige leeftijd aan de Universiteit Maastricht op een onderzoek naar voorspellers van het risico op een (terugkerend) herseninfarct. Inmiddels is hij alweer bijna een jaar postdoc-onderzoeker, verbonden aan CARIM, het UM-onderzoeksinstituut voor hart- en vaatziekten.

BRANDWEER

“Vraag aan een kind in het Midden-Oosten wat hij of zij wil worden en het antwoord is dokter of ingenieur. Hier in Nederland willen kinderen bij de brandweer of de politie. Maar die beroepsgroepen hebben in Syrië een slechte naam, daar zwaai je niet naar een agent, iets wat ik mijn vijfjarige zoon hier in Maastricht wel leer.” Maar goed: hij wilde dokter worden en maakte zijn kinderdroom waar. Eenmaal neurochirurg ging hij in 2011 de straat op. “Het was het begin van de Arabische Lente. Jonge mensen demonstreerden en eisten democratie, vrijheid, een meerpartijstelsel, scheiding van staat en religie. We waren tegen Assad en wilden dat hij vertrok. Vijftig, zestig jaar geleden, vóór de familie Assad aan de macht kwam, was Syrië een liberaal land, met een parlement waarin ook vrouwen zaten.” Het waren vreedzame demonstraties die uiteindelijk werden neergeslagen door het regime; iedereen kent de beelden nog wel. “Het leger schoot op de demonstranten, er waren hevige bombardementen op steden als Aleppo en Homs.” Het conflict mondde uiteindelijk uit in een burgeroorlog met een humanitaire crisis als gevolg: honderdduizenden doden, miljoenen vluchtelingen. In die tijd kreeg Kassem een oproep voor militaire dienst. “Ik wilde niet in dienst, dan zou ik mijn eigen mensen moeten doden. Ik vluchtte om politieke redenen én omdat op dienstweigeren de doodstraf staat.” Hij kwam terecht in Turkije waar hij een tijd werkte als medisch coördinator bij

Mohamed Kassem

het Rode Kruis. Toen het Syrische regime daar lucht van kreeg werden uit wraak en om hem onder druk te zetten zijn broer en zijn beste vriend gearresteerd. De eerste overleefde het en kwam na een jaar en heel wat losgeld vrij, zijn beste vriend overleed aan verwondingen, veroorzaakt door marteling.

VLUCHTEN PER BOOT

“Ik bracht met mijn werk in Turkije mijn familie en vrienden in gevaar. Ik nam ontslag en besloot naar Europa te gaan. Een gevaarlijke expeditie, maar ik had weinig keus. Het was sterven of de start van een nieuw leven.” Hij stapte op de boot samen met zijn vrouw die apotheker was in Syrië. Zij ontvluchtte het land nadat zij op een avond van een vriend hoorde dat de politie haar die nacht zou komen oppakken. “Zij stond te boek als activiste, ze heeft in de chaos van haar vertrek bijna alles achter moeten laten, ook haar diploma dat ze in Oekraïne heeft behaald.”

Het was zijn vrouw die, eenmaal op het vasteland van Europa, naar Nederland wilde. “Ikzelf wilde naar Duitsland, daar zou ik meer kansen hebben als neurochirurg, maar zij had veel over Nederland gelezen: over mensenrechten, over gelijkheid tussen man en vrouw.”

Ze trokken in 2014 van AZC naar AZC (in totaal acht) tot ze in 2015 hun verblijfsvergunning kregen en aan hun inburgeringstraject konden beginnen. “Ik heb hard gestudeerd, wilde snel de taal leren om aan het werk te gaan.”

Hij was er inmiddels achter dat een carrière als neurochirurg moeilijk tot onmogelijk zou zijn. Niet alleen had hij door zijn vlucht al jaren zijn vak niet uitgeoefend, daarnaast zijn de Nederlandse regels zijn streng. Om een BIG-registratie te krijgen, noodzakelijk om het beroep van arts maar bijvoorbeeld ook apotheker uit te oefenen, zijn onder andere goede kennis van de Nederlandse taal en een erkend diploma nodig. Hoewel de literatuur in zijn opleidingen in Syrië dezelfde is als die in Nederland, aldus Kassem, zou hij in het BIG-register worden opgenomen als basisarts en niet als neurochirurg. De opleiding tot specialist zou hij over moeten doen. Weer zes jaar, daar had hij geen zin in. “Ik heb achttien jaar in Syrië gestudeerd, zes jaar middelbare school, zes jaar basisarts, zes jaar neurochirurgie, dat kost de maatschappij bij elkaar al snel een half miljoen euro. Het was mooi geweest als ik de kans had gekregen om mijn vak uit te oefenen. Zet me

onder supervisie, kijk wat ik kan en beoordeel dan of ik voldoe of niet. Maar dat kon niet: een verspilling van geld en van talent, helemaal voor een land dat kampt met een tekort aan medisch personeel.”

TWEE APPELS

Lang bleef hij niet bij de pakken neer zitten. Hij schreef zich in voor de onderzoeksmaster biomedische wetenschappen en dat bleek een gouden greep. In 2019 studeerde hij af en stoomde meteen door naar een promotieonderzoek dat hij afgelopen december afrondde. “Waarom vind ik wetenschappelijk onderzoek zo boeiend? Als dokter kun je een paar patiënten per dag helpen, als onderzoeker kan de hele wereld profiteren van je bevindingen.”

Zo hoopt hij dat de resultaten uit zijn proefschrift *Intraplaque Hemorrhage on carotid MRI in stroke patients: on the Road Towards Clinical Application* hun weg vinden naar de kliniek. Hij onderzocht de samenstelling van de zogenoemde plaques - deeltjes die vastkleven in de halsslagader en zo vernauwingen veroorzaken (aderverkalking). Als zo'n plaque losscheurt kan er een bloedstolsel ontstaan dat verderop in de hersenen voor een infarct of TIA zorgt. Waarom is de ene plaque een risico en de ander niet? Geduldig legt hij uit: “Denk aan twee appels, ze hebben dezelfde grootte en dezelfde kleur. Je mag er eentje opeten, de ander moet je bewaren. Hoe weten we nu welke appel het eerste gaat rotten en dus het eerste opgegeten moet worden? Dat kun je niet aan de buitenkant zien. Via geavanceerde MRI-methoden gaan we kijken naar specifieke kenmerken in de appel die rotting veroorzaken. Hetzelfde geldt voor plaques die je aantreft in de halsslagader. Je zoekt naar minuscule kenmerken die een bloeding in een plaque en daarmee een bloedstolsel en vervolgens een TIA of een herseninfarct kunnen veroorzaken. Plaques die sneller scheuren geven meer risico; die patiënten zijn gebaat bij een operatie aan de halsslagader. Bij anderen hoeft dat juist weer niet.” Nadenkend over de toekomst: “Ik wil me inzetten voor het land dat mij en mijn gezin veiligheid bracht en me de kans gaf om te studeren. Ik wil onderzoek doen waar de mensen in Nederland in medisch opzicht van profiteren. En ik hoop dat mijn zoon en dochter trots op ons zijn en blij zijn met het leven dat mijn vrouw en ik hier opbouwen.”

Nederland erkent alleen automatisch diploma's die binnen Europa zijn uitgereikt

“In Nederland willen we garanderen dat de arts die aan je bed verschijnt, gekwalificeerd is. Wij erkennen daarom alleen specialisten-diploma's die zijn uitgereikt in de Europese Unie, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland. Een longarts uit Griekenland kan hier aan het werk, mits hij onder andere de taaltoets haalt én de duur van zijn opleiding voldoet aan het Europese minimum. Is de EU-eis vier jaar en duurt de Griekse opleiding maar drie jaar, dan wordt dit diploma niet automatisch erkend.”

Aan het woord is prof. Frank Smeenk, hoogle- raar kwaliteitsbevordering medische vervol- opleidingen aan de Universiteit Maastricht, acht jaar lang bestuurslid en vicevoorzitter van het College Geneeskundige Specialis- men van de KNMG, en oud-longarts in het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven. De vraag was: waarom is het voor vluchtelingen zoals Mohamed Kassem zo moeilijk om hier hun medisch beroep uit te oefenen? “We weten niet hoe de opleiding tot neurochirurg er in Syrië uitziet. Moet de arts in opleiding hetzelfde aantal operaties uitvoeren? Wat is de moeilijkheidsgraad van die operaties? Daar hebben we geen kijk op. Vanuit de boeken leer je het vak niet. Daarom erkennen we niet automatisch diploma's van buiten de Europese Economische Ruimte (EER). Deze collega's kunnen wel een aanvraag doen tot inschrijving in het specialistenregister. De RGS (Registratiecommissie Geneeskundig Specialismen) beoordeelt in hoeverre de opleiding en werkervaring voldoen aan onze eisen. Eventueel kan de RGS om aanvullende scholing vragen.”

Ook voor Europeanen is het niet altijd appeltje-eitje. “In Leiden wilde men een tijd geleden iemand tot hoogleraar en hoofd van de afdeling longziekten benoemen. Het ging om een Duitser die was opgeleid tot internist en zich daarna verdiept had in de longziekten. In Duitsland kenden ze toen nog geen speci- alisatie tot longarts. Wij konden hem volgens de regels - hij was in Duitsland niet erkend als longarts maar als internist - hier niet inschrijven als longarts en dus kon hij ook geen opleider worden terwijl hij toch goed functioneerde als 'longarts'. Toen is gezegd: volg een beoordelingsstage van zes maanden onder supervisie van een collega-opleider in Amsterdam. Sluit je die goed af - daar hadden we alle vertrouwen in - dan kunnen we je daarna erkennen. Soms kun je er een mouw aan passen, maar iedereen moet uiteindelijk aan de eindtermen van de opleiding voldoen.” Hij stipt nog een ander punt aan waar vluch- telingen, ook Kassem, vaak mee te maken hebben. Voordat een buitenlandse arts in het specialistenregister komt, moet hij eerst, net als zijn Nederlandse collega's, in het BIG-register opgenomen zijn. “Als ik vijf jaar niet als longarts heb gewerkt, raak ik mijn registratie als arts en BIG-registratie kwijt, dat geldt voor alle artsen, ook voor de basisartsen. Ons vak evolueert zo snel dat na tien jaar de helft van de kennis is verouderd. Alles is erop gericht dat de dokter aan bed een competente arts is. Is een vluchteling twee jaar uit het vak, maar kan hij wel zijn papieren overleggen, dan is het aan de RGS om te kijken of er nog bijscholing nodig is.”

nieuws

Faculteitsraad reageert voorzichtig positief

Voorstel: extra werkplekken voor stagiairs FHML

Er ligt een mogelijke oplossing voor het gebrek aan werkplekken voor stagiairs bij de faculteit Health, Medicine and Life sciences. Het faculteitsbestuur wil honderd extra plaatsen creëren: zestig op de derde verdieping van de universiteitsbibliotheek in Randwyck en veertig op de vierde verdieping van de Universiteitssingel 50.

Daarmee probeert het bestuur tegemoet te komen aan een deel van de kritiek op de herindeling van UNS 50. Door de renovatie van het pand en de verbouwing van het proefdiercentrum (dat in pandig blijft en niet wordt ondergebracht in een nieuw gebouw), blijven er minder vierkante meters per full-time medewerker over, acht in plaats van tien. In de vorige vergadering van de faculteitsraad in december, lagen er drie kritische brieven over de herindeling. Een gezamenlijk punt was het tekort aan werkplekken voor stagiairs – met name masterstudenten die lange stages lopen bij de zogeheten ‘laboratoriumvkgroepen’.

In de oplossing die deze week in de raad werd besproken moeten de betrokken vkgroepen zelf zo’n 150 van de in totaal 250 werkplekken

Universiteitssingel 50 Foto: Loraine Bodewes

realiseren. Dat is haalbaar “als iedereen verstandig met de ruimte omgaat”, denkt Didier Vertommen, hoofd faciliteiten en gebouwen-

beheer van FHML.

Wat de andere honderd betreft: op de derde verdieping van de UB zouden zestig werk-

plekken komen. Gaat dat ten koste van reguliere studieplekken voor studenten? Nee, stelt hij, de stagiairs zitten nu al verspreid over de bibliotheek, hun werkplekken worden geclusterd en zouden een directe verbinding met UNS 50 moeten krijgen. Daarover zijn verkennende gesprekken met het bestuur van de UB gevoerd, aldus Vertommen. Op de vierde verdieping van UNS 50 zouden er nog eens veertig kunnen komen.

In de raad werd dinsdag voorzichtig positief gereageerd op het voorstel. Raadsvoorzitter Boy Houben – tevens stagecoördinator en ondertekenaar van een van de brieven – noemde het “mooi dat er extra ruimte gecreëerd kan worden”.

Sceptischer is hij over de vraag of de betrokken vkgroepen na de herindeling inderdaad zelf 154 plekken kunnen creëren, zoals Vertommen zegt. Dat is onduidelijk, stelt Houben desgevraagd. De berekening is gebaseerd op aantallen uit een eerder collegejaar. “Ik snap dat je ergens vanuit moet gaan, maar het zegt niets.”

Peter Doorackers

**DE MEDEDELINGEN VAN DE
UNIVERSITEIT, FACULTEITEN,
SERVICECENTRA EN STUDENTEN-
ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP
WWW.OBSERVANTONLINE.NL**

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet: www.observantonline.nl

NEED A CHECKUP WITH A GYNAECOLOGIST? IT WILL BE COVERED BY YOUR HEALTH INSURANCE. CALL 0031433210310 OR VISIT WWW.PARKWEGKLINIEK.NL

Paartjes

Lever uw paartjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgaaf van reden Paartjes te weigeren.

colofon

Redactie Riki Janssen (hoofdredacteur),

Wendy Degens, Peter Doorackers, Cleo

Freriks, Marion Janssens (redactie-assistent),

Lotte van de Loo, Maurice Timmermans,

Dennis Vaendel, Simon Wirtz **Telefoon**

043 3885390 **E-mail** [observant@](mailto:observant@maastrichtuniversity.nl)

maastrichtuniversity.nl **Website** [www.](http://www.observantonline.nl)

observantonline.nl **Aan dit nummer**

werkten mee Wammes Bos, Line-Marie

Eichhorst, Sander Jansen **Ontwerp en**

illustraties Simone Golob **Vertalingen**

o.a. B. Wall & P. Nekeman, Maud

Bovelander **Druk** Janssen/Pers Gennep

Abonnementen Observant wordt gratis

verspreid op de universiteit en diverse

locaties in Maastricht, belangstellenden

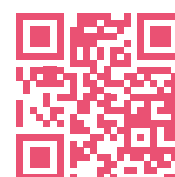
kunnen de krant thuisgestuurd krijgen

voor € 45 per academisch jaar **Paartjes /**

advertenties Zie alle

info onder het kopje

‘service’ op onze site.

Maastricht University

VOTE!!

**Make your
voice heard!**

22-25 April
Faculty, University
and Service Council

More info:

www.maastrichtuniversity.nl/elections